

"Naturlige vildtfindende egenskaber"

Tekst: Ole Geert Dam

Fotos: Ole Geert Dam og Bent Jørgensen

Jeg tror, at alle som interesserer sig for og ejer, træner eller fører jagthunde, ikke blot en gang – men rigtig mange gange, er stødt på sætningen eller har hørt ordene "naturlige vildtfindende egenskaber". Mange tænker sikkert ikke nærmere over ordene, og er man helt ny i jagthundeverdenen, giver ordene sikkert ikke nogen mening endnu, men for en "gammel rotte", som undertegnede, der har været med i gamet i 35 år, er disse ord selve "biblen" i arbejdet for at fastholde vor klubs formålsparagraf, nemlig: "At bevare og udvikle Field Trial Spaniels som stødende og apporтерende jagthund i Danmark".

Man kan jo starte med at stille sig selv det spørgsmål: "Hvorfor har jeg hund med på jagt"? – Ja udover det er indføjret som et krav i jagtloven (dog kun som "egnet apporтерende hund"), så har jeg personligt den helt klare definition, at jeg har hund med på jagt til at finde det vildt jeg ikke selv kan finde – det gælder både før og efter skuddet. Hvis min jagthund kun kan finde det vildt jeg selv kan træde op ved at gå igennem terrænet eller kun kan finde det dødsdudte vildt jeg selv kan samle op med hænderne, ja så har jeg ikke en god jagthund. For at have en god jagthund, så kræver det, at den kan finde vildt i eller fra områder, hvor jeg ikke selv kan komme, eller ønsker at komme eller det kan være vildt som beklageligvis anskydes og løber væk – min jagthund skal altså være med til at gøre mig til en bedre og mere effektiv jæger, og samtidig skal den sørge for, at jagtetikken er i top, sådan at hvis jeg be-

klageligvis kommer til at anskyde (såre) et stykke vildt, så er den i stand til at finde og bringe mig dette stykke vildt, så jeg kan få det aflivet hurtigt og effektivt.

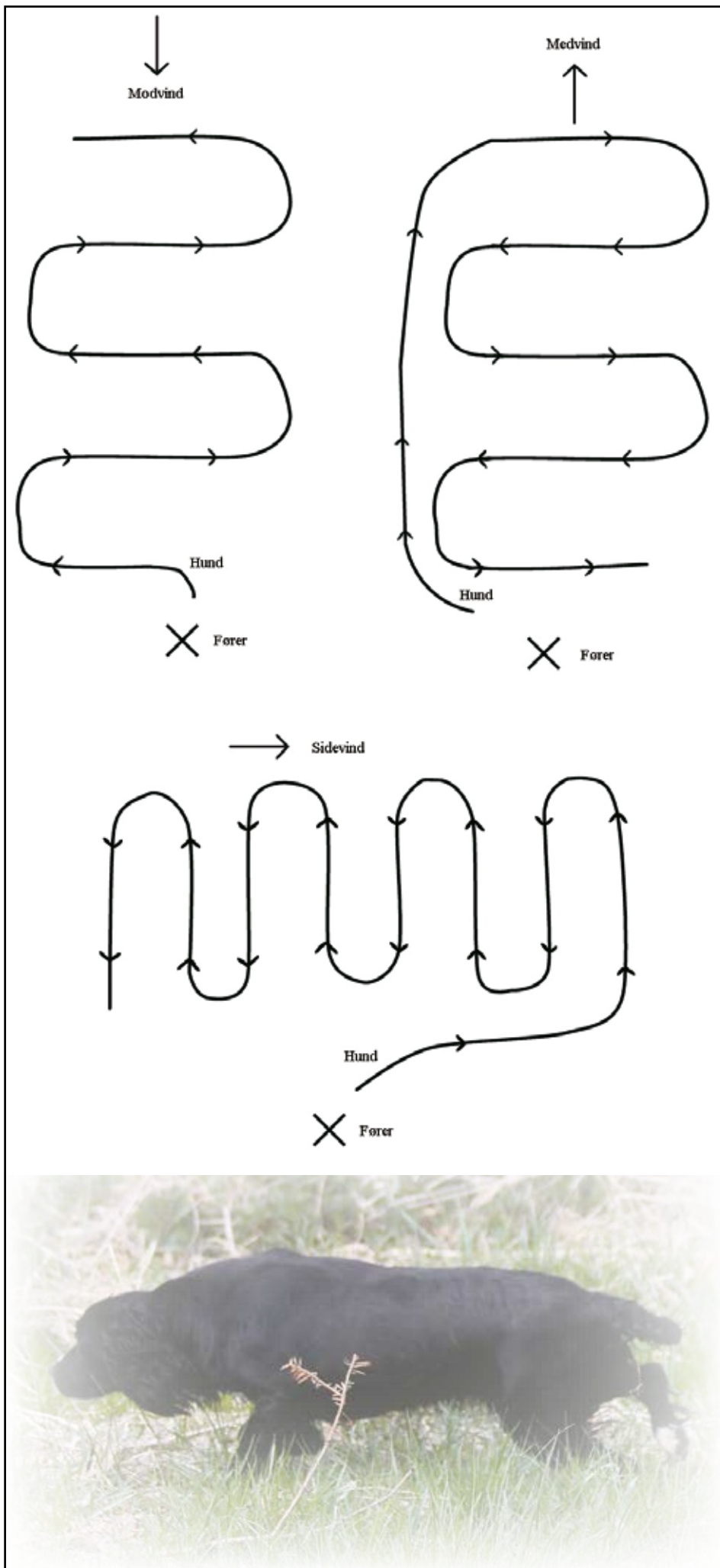
Forudsætningen for, at min jagthund kan opfylde ovenstående krav er selvfølgelig, at den er i besiddelse af nogle egenskaber, jeg, som menneske, ikke har. Helt naturligt vil vi mennesker lede efter vildtet med øjnene, idet synssansen er den egenskab vi sætter højest. Hunden derimod vil helt naturligt lokalisere vildtet gennem sin lugtesans, og undersøgelser har vist, at hundens lugtesans er 24.000 gange bedre end vi menneskers, og det er netop her, den er os langt overlegen, og evner den samtidig at bruge sin lugtesans rigtig, så er det den bliver den super effektive jagthund, som vi alle drømmer om og beundrer.

At bruge ordet "naturlig" betyder i bund og grund, "at sådan er jeg skabt/født". Noget naturligt, er ikke noget menneskeskabt eller, når vi taler jagthunde, noget der f.eks. er fremkommet gennem træning, men er kort og godt "en egenskab jeg er født med". Vi kan altså konstatere, at hunden "naturligt" er født med en lugtesans, som er 24.000 gange bedre end vi menneskers. En ting er at være født med nogle fantastiske naturlige egenskaber/evner, noget andet er at gøre brug af disse fantastiske egenskaber.

For, at en hund kan bruge og udnytte sin ekstraordinære lugtesans, så kræver det, at

fært (lugten af vildt) kommer ind i hundens næse, for at den kan opfatte færten. Fært kan forekomme på 2 måder, enten som jordfært eller luftfært. Jordfært afsættes, som ordet siger, når vildt bevæger sig eller ligger på jorden og derved afsætter jordfært. Luftfært kommer til hundens næse bragt af vinden. Jordfært kan også bringes med vinden for altså at blive vindfært. Til det, at en hund har "naturlige vildtfindende egenskaber" hører altså ikke kun dens fantastiske medfødte lugtesans, men også, at hunden "naturligt" forstår, at bringe sig i en position, så færten hele tiden blæser ind i dens næse. Det nytter jo ikke noget at have en fantastisk lugtesans hvis man ikke evner at bruge den. Hvis hunden f.eks. hele tiden står eller bevæger sig med ryggen til vindretningen, så får den jo ikke mulighed for at bruge sin lugtesans, idet færten så ikke kommer ind i hundens næse. Det svare næsten til, hvis vi mennesker, skal lokalisere noget ved hjælp af vort syn, og så, inden vi går i gang, tager bind for øjnene. Det giver heller ikke noget resultat.

Det, at en hund bringer sig i en position, så vinden hele tiden blæser ind i dens næse, er noget helt essentielt, hvis en hund skal betegnes som en god vildtfinder. Det er naturligt (eller burde være naturligt), at hunden altid krydssøger op mod vinden. Den krydssøger altså op mod vindretningen for at opfange fært ved hjælp af sin fantastiske lugtesans. Går vi i en modvind, altså hvor vinden automatisk blæser ind i hundens næse, er det ikke noget problem, da hunden så blot

skal krydssøge i den retning vi går. Men det bliver straks anderledes, hvis vindretningen, i forhold til den vej vi skal gå, enten kommer fra siderne eller bagfra, for så vil det kræve, at hunden lægger sit søg anderledes an, for stadig, at vinden (og dermed færtten) blæser ind i dens næse. Hvis vi f.eks. har en sidevind fra venstre mod højre i forhold til den retning vi skal gå, så skal hunden starte sit søg ved at gå mod højre for herefter at dreje rundt og lægge sit krydssøg mod venstre. Det modsatte er selvfølgelig gældende, hvis vinden blæser fra højre mod venstre. Den største udfordring kan være, hvis vi har vinden i ryggen, når vi skal gå fremad. Hvis hunden skal bevare sine vildtfindende egenskaber i en medvind, kræver det, at den starter sit søg med at løbe en lige linje væk fra sin fører, for så, når den måske er kommet 10-15 meter ud, at vende 180 grader rundt, og krydssøge tilbage ind mod føreren.

Det er utrolig vigtigt at gøre sig klart, at hundens evne til at arbejde med vinden er en medfødt egenskab eller jeg skulle måske hellere sige, burde være en medfødt egenskab, som så absolut hører under betegnelsen "naturlige vildtfindende egenskaber" og som samtidig også er hele grundlaget for, at hunden kan kaldes en effektiv vildtfinder.

Problemet er, at mens hundens lugtesans er medfødt næsten fra starten, er evnen til at arbejde med vinden tit noget der først udvikles på et lidt senere stadie i hundens liv. Jeg har set hvalpe på 7-8 uger, som allerede har udviklet forståelsen for at arbejde med vinden, men modsat har jeg også set hunde, som først viser denne evne, når de er op mod 1 år gamle. Sidst men absolut ikke mindst, ser vi i dag desværre rigtig mange hunde (også på markprøver og også både i åben- og vinderklasse), hvor evnen til at arbejde med vind, slet ikke er til stede, og dette er ret katastrofalt, når vi påstår, at vore FT Spaniels er de bedste og mest effektive jagthunde til dansk jagt.

Man kan så stille sig selv det spørgsmål: "Hvorfor hunden aldrig viser, at den forstår at arbejde med vinden"? – Til spørgsmålet er der 2 svar:

- 1) Evnen er mistet i avlsarbejdet og kan der ved ikke genskabes ud fra den hund man arbejder med, fordi en hund selvfølgelig ikke kan give nogle egenskaber videre den ikke selv er i besiddelse af.
- 2) Hunden er, gennem forkert træning, frataget dens naturlige vildtfindende egenskaber. Denne hund vil stadig kunne give evnen videre til sit evt. afkom, idet den stadig har evnen, men evnen er blot ikke kommet til udtryk.

Til punkt 1 er der ikke så meget at sige, for hvis man som ejer/fører ønsker sig en "jagthund" med en fantastisk lugtesans som også udnyttes effektivt, så er der kun en ting at gøre, og det er at få en ny hund efter forældre, som har vist disse grundlæggende egenskaber.

Til punkt 2 er der rigtig mange kommentarer at knytte, for som bekendt er træning, uanset om den er rigtig eller forkert ikke arvelig. Problemet er, at det kan være svært at fastslå om f.eks. den manglende evne til at arbejde med vind, skyldes forkert træning eller forkert avl. Som regel kan dette først konstateres ved førerskitte eller total omlægning af træningen.

Hvilke træningsproblemer er det så, som kan medføre tab af evnen til at arbejde med vind? Ja det er et rigtig godt spørgsmål, som der kan være mange årsager til.

En af de helt grundlæggende årsager er nok avlen og det faktum, at der i dag bliver avlet mange, rent temperamentsmæssigt, rigtig bløde Spaniels, hvor udtrykket "let dressurbar" er blevet et modefænomen. Det at avle bløde Spaniels er bestemt ikke negativt i sig

selv, for disse blødere hunde, er helt sikkert nemmere at påvirke og derved træne, især for nye Spanielejere. Problemet er blot, at det at være nem at påvirke og træne, så også gælder hvis hunden trænes eller påvirkes forkert, og det bliver rigtig skidt, hvis hunden er så blød og let påvirkelig, at den "glemmer" eller aldrig udvikler sin forhåbentlig medfødte og helt grundlæggende egenskab, som f.eks. forståelsen for at arbejde med vind.

Der skal ikke herske den mindste tvivl om, at det er lækkert at have en lydige jagthund, men en hund finder ikke vildt gennem sin lydighed. Husk på, at det ikke er en kunst at gøre en hund lydige, kunsten er en lydige hund, der stadig har bevaret alle sine naturlige vildtfindende egenskaber, herunder evnen til at arbejde med vind. En jagthund skal jo ikke være lydige bare for at være lydige, den skal først og fremmest være en effektiv vildtfinder, og evner den samtidig at samarbej-

de gennem fornuftig træning tilpasset dens alder og modenhed, så er målet nået, men det, at en hund er lydige må aldrig være på bekostning af de vildtfindende egenskaber, for så er det ikke jagthunde vi laver, men noget helt andet.

Et andet problem er, at alt for mange, især nye Spanielejere, har alt for travlt med at træne lydighed i en, for hunden, al for tidlige alder, hvor hunden slet ikke er moden til at modtage den form for træning. Disse alt for tidlige lydighedsmæssige krav gør, at hunden aldrig når at udvikle sine naturlige vildtfindende egenskaber. Resultatet er en hund, som blot LØBER rundt i søget, hvor den hele tiden kigger og holder kontakt til føreren, men slet ikke har opfattet, at dens opgave faktisk er at finde vildt, gennem sin fantastiske medfødte lugtesans. Det er utrolig vigtig at tilpasse sin træning individuelt til den enkelte hunds alder og modenhed og

ikke gøre det til en konkurrence om, hvem der tidligst kan føre deres hund frem på en markprøve eller tage den med på jagt. Der er ingen tvivl om, at der en gang imellem fødes et supertalent, der evner at blive trænet meget tidligt, uden det går ud over de vildtfindende egenskaber, men her taler vi måske om en ud af tusinde. Ser vi f.eks. Ian Openshaw i England, som er kendt for at kunne føre sine hunde frem meget tidligt, så skyder han over 1.000 kaniner årligt over sine hunde, og alene det, giver hundene en fantastisk erfaring og modenhed, som vi andre "dødelige", aldrig vil kunne efterligne og oveni dette har Ian også et talent for at træne hunde, som måske ingen andre i jagthunde-verdenen.

Et tredje problem kan være, at alt for mange (især nye) ejere af Spaniels i dag slet ikke er opmærksomme på vindretningen når de træner. Det kan være, at deres hund allerede tidligt, har vist, at de evner at arbejde med vind, men når så ejeren går ud og træner, f.eks. i et medvindssøg (uden at bemærke det), og hunden så trækker frem, ja så løber han/hun den op og korrekser den, hvorefter hunden, ved tilstrækkelig mange gentagelser, til sidst overgiver sig, og herefter bliver en maskine, som arbejder metodisk fra side til side uden hensyntagen til vinden og uden at gøre brug af de fantastiske evner den måske er født med. Resultatet bliver en dårlig vildtfinder, der ofte vil gå forbi vildt eller ikke vil kunne finde de sværere apporteringer man sender den på.

Et fjerde problem kan være dirigeringsstræningen, hvor alt for mange misforstår denne

træning, og gør det til en lydighedstræning, i stedet for en tillidstræning, hvor hunden stopper og går i den retning man beder den p.g.a. af lydighed, og ikke fordi, at hunden har tillid til og tror på, at føreren kan hjælpe den med at finde noget, hvis den gør hvad han/hun siger. Et andet stort problem omkring dirigeringsstræning er, at alt for få, også her, er opmærksomme på vindretningen. En modvindsdirigering er 100 gange sværere end en medvindsdirigering o.s.v.

Grundlæggende er det utroligt vigtig at forstå, at en FT Spaniels først og fremmest er en jagthund, og vel at mærke en jagthund, som er en ypperlig og effektiv vildtfinder, mister vi først vore hundes medfødte vildtfindende egenskaber, mister vi også på længere sigt, de jægere, som først og fremmest skal være aftagere af vore hvalpe.

Vi "markprøvefolk" kan snakke alt det vi vil om fart og stil, om lav hoved og haleføring, om letførte hunde, om dirigerbare hunde men for den almindelige jæger og Spanielejer er dette rent volapyk. Han måler sin jagthund på dens evne til at finde det vildt der er i terrænet uden hensyntagen til terrænets beskaffenhed. Når han har skudt et stykke vildt, forventer han, at hans hund evner at markere vildtets nedfaldssted og bringe det, og en ting er sikkert, han/hun har ikke brugt oceaner af tid på at lære hunden at blive dirigeret. Så det skal den selv kunne klare. I til-læg til disse, rent jagtlige egenskaber, efter-spørger den almindelige jæger også, at hans/hendes Spaniel har et temperament der også gør den til et behageligt familiemedlem, som evt. mand/kone og børn også har glæde af i

hverdagen.

Vi markprøvefolk ynder at fortælle, at en markprøvehund er en super jagthund med ekstraordinær dressur, men i samme åndedrag er det meget vigtigt, at vi midt i vor begejstring over vor Spaniels dressurbarhed, lave haleføring, store fart og dirigerbarhed ikke glemmer de helt grundlæggende egenskaber, som har gjort, at vore hunde er så populære jagthunde, nemlig "de naturlige vildtfindende egenskaber". Går de først tabt er vi ilde stedt.

Knæk og bræk.

